

*Ne
Plaći
Za
Mnom
Patriša Vilson*

Prevela Radojka Jevtić

VULKAN

IZDAVAŠTVO

Beograd, 2018.

Za Bertija, s ljubavlju

ZVEZDE, NE PLAČITE ZA MNOM

Zvezde, ne plačite za mnom,
jer ja pevam noću.
Jer me srce boli za tamnokosom devojkom.
Zvezde, ne korite me,
jer ja žalim noću.

Otkriću zvezdama bol,
jer one tajne čuvaju.
Jer su one strpljive
i slušaju celu noć,
dok im pričam o bolu i tebi.

Meseče, nikada nisi bio
u haosu u kom sam ja.
I imaš pravo da pitaš
šta sam postao, zašto sam nesrećan.
Ali ne možeš razumeti, nikada to nisi iskusio.

Krit, sadašnjost

Selo Amiras bilo je mirno kao publika u pozorištu koja čeka da se zavesa podigne. Vrelina se uzdizala s kaldrme. Ispred kafeniona stajale su nasumično postavljene stolice između četvrtastih stolova. Pred zatvorenim supermarketom vreće od konoplje visile su iznad kutija s krompirom i povrćem i štitile ih od opakog mediteranskog sunca.

Stado dugodlakih koza pomerilo se u senku kapele na vrhu brda. Na nekoliko sekundi, prigušeni zveket zvona poremetio je mir podnevnog odmora.

U donjem delu sela, uz škripu su se otvorila plava vrata i sredovečna domaćica širokih kukova pohitala je uz uske ulice. Žgoljava bela mačka onjušila je vazduh iz senke crvene bugenvilije, začkiljila i odmerila ženu.

U jednoj kolibici postariji par sedeo je u tišini, kao dva zida od kamena. Krst je visio sa jarke ikone Svetog Gorgije, kome kao da je nešto iz dnevne sobe skretalo pažnju s ubijanja zmaja. Kutija prepuna fotografija, pisama i uspomena stajala je nasred niskog okruglog stola.

Starica Marija posegla je za izbledelom slikom na kojoj Popi drži svoju bebū. Posmatrala je sliku i prisetila se Popinih poslednjih reči, koje su joj, iako su prošle decenije, i dalje odzvanjale u ušima.

Zaboravi me, mama. Zaboravi da sam ikad postojala.

Zrak sunca probio se kroz prozor i osvetlio Marijine ruke pune ožiljaka – ružnih podsetnika na požar. Trebalo je mnogo vremena da te rane zarastu.

Njeno smežurano lice očvrsló je u odlučnosti.

„Pisaću im, Vasili“, rekla je Ajnštajnovom dvojniku, koji je sedeo pored kamina. „Vula će mi pomoći.“ Spustila je sliku i zatvorila kutiju. „Bog postaje nestrpljiv, a meni je dosta.“ Tripud se prekrstila i sklopila artritичne prste u molitvi.

Vasili je klimnuo glavom kao da je razumeo, ali godine koje su prošle umanjile su mu bol. Spustio je brojanicu od čilibara i dohramao do nje.

„Ne traći misli na ono što je prošlo, stara.“ Poljubio ju je u čelo.

Uprkos njegovim rečima, uspomene su se vratile i ispunile Marijin um.

„Ne mogu da zaboravim“, prošaputala je zureći u aveti koje su ispunjavale belu sobu.

Vasili je pratio njen pogled, ali nije mogao da dokuči šta je progoni.

Primitivši da je zbunjen, Marija je poželela da se i njen um zaparloži sporama starosti. Žal je sad beskorisna. Došlo je vreme za oproštaj i Marija se nadala da će, pre nego što umre, opet dodirnuti obraz Popinog deteta.

„Angelika ima pravo da zna istinu, stari, ona nam je unuka.“

„Mama, tata, večera je spremna.“ Vula je uletela i šarena zavesa od perli zanjihala se oko njene izbledele crne haljine. Držala je tepsiju uz stomak i smešila se nalik na prijatnog gargojla.

„Ne moraš da vičeš, Vula, nismo gluvi“, rekla je Marija.

Vasili je stavio ruku iza uva. „A, šta? A, hrana? Tu nema mesa, a? Jedva čekam da se post završi! Već mi miriše jagnjetina.“ Otišao je do kuhinjskog stola.

„Samo još nekoliko dana do Uskrsa, tata. Napravila sam punjene paprike. Hoćeš li malo Dimitrijevog vina?“ Vula je zveckala posuđem pa pomogla Mariji da ustane iz fotelje. „Još nešto?“, sipala je crveno krasko u čaše i poslužila im obrok.

Marija je zasekla zelenu papriku, nagla se nad tanjir i omirisala hranu.

Vula je zastala i gledala je kako jede punjenje od pirinča sa začinima, ribizlama i pinjolima.

„Želim da pišem Popi i Angeliki“, rekla je ravnodušno Marija.

Vula je razrogačila oči. Pogledala je u sto, a onda u Vasilija, koji je halapljivo jeo. „Jesi li sigurna, mama?“ Spustila je ton i šaputala. „Šta ako ponovo krene po zlu, posle svih ovih godina? Zar nije bolje da se zaboravi? Ne možemo vratiti mrtve.“

„Ne“, rekla je Marija, lica napetog i usukanog iznad gomile raznobojnog povrća. „Odlučila sam.“

* * *

Ne plači za mnom

Sledećeg dana Vula je pitala: „Kako želiš da počneš pismo, mama?“ Držala je olovku nad dečjom vežbankom.

Marija je zastenjala. „Razmišljala sam satima. Početak je najteži. Ako ne bude savršen, samo će ga zgužvati i baciti. Imam samo jednu šansu da ovo uradim, Vula. Trebalo bi da naslovimo kovertu na Angeliku i stavimo u nju oba pisma. U suprotnom, bojim se da će ga njena majka pocepati a da ga i ne otvori. Sad, da vidimo, kako da počnem?“

„Znam, šta kažeš na: *Draga Angelika?*“

Marija je zakolutala očima. Zapitala se da li je njena snaja izgubila više dasaka u glavi u šezdeset petoj nego Marija u devedesetoj. „Da, bravo, Vula!“, zakikotala se. „A šta onda?“

Vula je slegla ramenima pa su joj se grudi zatresle.

„Napiši onda ovako“, rekla je Marija. „Već dugo želim da vam pošaljem pismo. Nadala sam se da ću te videti pre nego što umrem, ali shvatam da se verovatno nećemo sresti.“

„Mama!“

„O, pomiri se s tim, Vula, ja sam na zalasku života. Hajde da nastavimo s pismom pre nego što te arhanđeo Gavrilo zameni na mestu mog pomoćnika.“

Vula je počejala usnu i klimnula glavom.

„Sad napiši ovako, Vula: Angelika, molim te, reci majci da nikada nisam prestala da je volim. Zagrlj je i poljubi od mene. Popi je u mom srcu. Reci joj da mi je žao. *Zaista žao*. Kad bih mogla sve da promenim, promenila bih.“

„Mama, a kako da znamo da Angelika zna grčki?“

„Moramo da verujemo da ju je Popi naučila. U svakom slučaju, možemo da pitamo Dimitrija da nam prevede. Šta ćemo sledeće napisati? Možda nešto o Angelikinom ocu.“ Marija je nagnula glavu u stranu. „Jorgo“, uzdahnula je. „Zar nije bio prelep, Vula?“ Marijine oči su se zacaklile i zacutala je na trenutak. „I taj deo će biti težak. Pitam se da li Angelika zna.“

Za kuhinjskim stolom Vula je sela naspram Marije i otvorila vežbanku. „Prošlo je nedelju dana, a mi nikako ne napredujemo, mama. Možda bi trebalo na dnu da napišemo *nastaviće se* i da pošaljemo ovo što imamo, za svaki slučaj...“ Pogledi su im se sreli.

Marija je odmahnula glavom. „Pismo za Popi nije bilo teško, ali mučim se da smislim šta da kažem Angeliki. Moramo da se potrudimo! Ne

želim da ga pošaljem dok ne bude savršeno, Vula, ali ovo je teže nego što sam mislila. Šta ti misliš da treba da napišemo?“

„Ispričaj joj o tetkama, stričevima i rođacima. Možda o meni i mojoj deci i unucima?“, rekla je Vula.

„Ne, želim da bude nešto važno.“ Pogledi su im se ponovo sreli. Petao je zakukurikao. „Jao, znaš na šta mislim, Vula! Bila sam učiteljica i ne bi trebalo toliko da se mučim s jednim običnim pismom. Skuvaj nam kafu pa ćemo sesti u baštu i heklati.“

Sele su u hlad prastarog maslinovog drveta ispred vrata kolibe. Marija je gledala preko seoskih krovova i tornja Crkve Svetog Georgija. Pogledom je pratila lokalni autobus u daljini, minijaturan, kako putuje bledim prašnjavim putem iz sela. Širok tek toliko da se mimoiđu dva automobila, put je vijugao između srebrnastozelenih maslinjaka i spuštao se do plaže i ribarskog sela Arvi. Zvuk sirene dopro je do njih kad se autobus približio krivini. Arvski klanac, jasno vidljiv, bio je duboki prosek u crvenoj steni. S uzanih ivica strmog klanca uzletali su lešinari i kružili na toplom vazduhu iznad Amirasa.

Ova slika ju je privukla, tako mirna i spokojna, ne podsećajući je na užase kojima je Marija tako davno prisustvovala baš ispod tog drveta. Udahnuvši, osetila je miris vatre, jagnjetine i ruzmarina. Jagnjeći kotleti na roštilju. Uspomena na vatru, drage dečake u smrtnoj opasnosti i najgori dan u života pojavila se tako jasno i silovito da je zajecala.

Vula je podigla glavu s ručnog rada. „Jesi li dobro, mama?“

Marija je frknula. „Zašto ne bih bila? Nastavi da razmišljaš o pismu!“

„Zašto ne pišemo Angeliki o selu, možda poželi da ga poseti; ili o berbi maslina, ili zatvaranju škole.“ Vulina heklica podizala se i spuštala na dopola dovršenom miljeu.

„Toliko toga ima da se kaže, ali ništa mi se ne čini vrednim tako značajnog pisma.“ Marija se mučila s heklerajem jer je krivim prstima stalno kačila niti, ali kad ne bi heklala i samo jedan dan, zauvek bi prestala.

„Znam!“, rekla je Vula, a Marija se trgla; dva sata posla propalo je kad je ispustila milje na zemlju.

Marija je pružila ruku da udari Vulu, ali je promašila. „Vidi šta sam uradila zbog tebe! Bolje da ti je ideja dobra, Vula!“

Vula je s mukom podigla milje, jer su joj noge bile predebele da bi se savile, a stomak prevelik da bi ga obuhvatila rukama. „Počni pričom o

Ne plači za mnom

Popinom i Jorgovom venčanju. Reci Angeliki da još imaš Popinu haljinu. Pitaj je da li bi htela da je uzme.“

„Bravo! To je dobra ideja, Vula. Hajde da završimo to pismo, sledećeg ponedeljka uzimaju poštu.“

Vula je stenjala i dahtala dohvatajući Marijin ručni rad. Kad se podigla, bila je rumena, ali s pobedničkim izrazom na licu. Čim je ponovo sela na baštensku stolicu, crna dokolenica joj se zarozala i zazvonio je telefon.

„Gospode bože!“, uzviknula je Vula.

Obe su se prekrstile tri puta.

Let EXY-1105, isti dan

Tokom celog četvorosatnog leta do Krita Endži je brinula. Ako nekako i pronađe majčinu porodicu, kako će je dočekati? Bilo bi normalno da se rođacima najavila da će doći, ali nikako nije mogla da stupi u kontakt s njima. Šta ako pogrešno protumače njene dobre namere kao petljanje u tuđa posla? Kakva je bila očeva porodica? Zašto je njena majka pre mnogo godina napustila Krit i prekinula sve veze s porodicom? Verovala je da svi odgovori leže u udaljenom kritskom planinskom selu Amiras.

Endži je ispred terminala blago podigla glavu, zatvorila oči i pustila da joj zlatni zraci sunca okupaju lice. Sve će biti u redu. U svakom slučaju, teško da može biti gore. Činilo joj se da je mama Popi na ivici nervnog sloma. Endži je brinula zbog nje sve vreme. Doktor je Popi prepisao pilule za spavanje i Endži se bojala da će joj, ako joj i to ne pomogne, sledeći put prepisati tablete za smirenje.

A povrh svega, Endži je upravo izgubila posao – karijeru u izdavaštvu, koja joj je bila centar sveta.

Zbog Popine bolesti i otkaza, Endži se pitala da li će venčanja uopšte i biti. Sve do sada nije shvatala koliko joj se život okreće oko majke i karijere. Uprkos tome što se stalno trudila da izgleda samouvereno, teško joj je palo sve što se desilo.

Šta bi radila da nema Nika da se na njega osloni? Obećao joj je da će se venčati, dom, decu i srećan kraj bez obzira na sve. Endži nije mogla poželeti boljeg čoveka da je podržava i voli. Ali posle otkaza je shvatala da najpre mora da dokaže da nešto vredi, i to pre svega sebi.

Ne plači za mnom

Mora uskoro da pronade novi posao, i što je važnije, mora da otkrije šta toliko muči njenu majku da se razbolela. Izgledalo je da Popi sve više pati što je Endži bliže svadbi.

Endži je se užasavala razgovora za posao. Šta ako budu mislili da nije dovoljno dobra za veliku izdavačku kuću? Da li će postati tužna i usamljena jer je život nepravedan, i završiti na lekovima kao majka?

Barem je imala vremena da pokuša da sazna zašto je Popi nesrećna. Kad je Endži rekla da ide na Krit da pronade babu i dedu, majka se tako žestoko usprotivila da je Endži zamalo otkazala put.

„Ne idi! Angelika, molim te, preklinjem te!“, molila je Popi plačući – i slomila Endži srce. Hvala bogu što je Nik obećao da će je držati na oku.

Cela situacija bila je užasna. Za trideset sedam godina života, Endži se nikada nije tako usprotivila majci. Ali da bude iskrena, venčanje je bilo i izgovor da pronade Popinu otuđenu porodicu. Osećala je da koren majčine bolesti leži u njenom samoizgnanstvu iz domovine. Svaki put kad bi Endži pomenula Krit, Popino stanje bi se pogoršalo.

Endži je udahnula i pogledala oko sebe. Činilo se da je aerodrom opasno blizu Iraklionu. Sasvim je jasno videla hotele i zgrade glavnog grada Krita. Kroz aerodromsku ogradu je preko piste mogla da vidi i plavo more. Sedeći pored prozora u avionu, na jedan užasan trenutak Endži se uplašila da će pri sletanju završiti u vodi.

Okrenula se ka Kritu. Iznad reda svetlucavih autobusa i parkiranih automobila virile su visoke planine. Nadala se da će na južnoj strani vrhova koji okružuju zaravan Lasiti pronaći majčino selo.

Iznenada, Endži je shvatila da joj se ukazuje i izvesna šansa. Sama na Kritu, bez verenika, majke i posla, bila je potpuno bez obaveza. Slobodna da pronade svoj put. Mogla je da razmisli šta najviše želi u životu: karijeru, majčinstvo ili majčino zdravlje. Da li je kompromis između svega uopšte moguć?

Srećni turisti oko nje vukli su kofere i živahnu decu. Pomalo ošamućena, ali smirenija, Endži je upijala njihovo raspoloženje. Spustila je ramena i popustila stisak na koferu.

Osećala je veće samopouzdanje. Njen plan bio je jednostavan – ako pronade svoju babu, ne vidi nikakav problem. Nadala se da će u Amirasu saznati uzrok majčinih napada panike. Onda će se njena porodica ujediniti i Popino zdravlje će se do venčanja popraviti.

Kad Nik i Endži dobiju decu, i njena majka će biti savršena baka Popi. Zamišljala je kako njenu porodicu okružuje samo ljubav i sreća.

Endži je znala da to neće doći tek tako, već da se za to mora potruditi, da se mora zaslužiti. Ove nedelje na Kritu moraće da zaboravi na sebe i pokušaće da sazna zašto je njena majka nesrećna. Ali praznina i sramota zbog otkaza bolele su je kao ogromna modrica na grudima.

Iznajmila je auto od uslužnih Grka, koji su se stalno smešili. Poželeli su joj dobrodošlicu na Krit, dali joj mapu ostrva i stavili kofer u prtljažnik. Zatim se uputila ka južnoj obali ostrva.

Činilo joj se čudnim što vozi na pogrešnoj strani puta. Kad je htela da promeni brzinu, instinktivno je levom rukom udarila u vrata. Dok je desnom tražila menjač, slučajno je sklonila stopalo s kvačila i auto se ugasio.

„Hajde, Endži, možeš ti to“, rekla je sebi pokušavajući da se smiri.

Na obodu grada nije bilo toliko saobraćaja i moderne infrastrukture s veličanstvenim fontanama, staklenim zgradama i ulicama oivičenim palmama. Semafori nisu radili. Trotoari su bili ispucali. U toku su bili i radovi na putu. Kolica za kupovinu i napušteni stari automobili stajali su uz auto-put. Odlučila je da provežba menjanje brzina, pa je zastala kraj ispucalog ivičnjaka, isključila motor i zatvorila oči.

Kvačilo, desna ruka, menjaj, pusti kvačilo.

Iznenada, neko je otvorio vrata na autu i Endži se okrenula. Postariji par se sklupčao na zadnjem sedištu s dve pune kese iz supermarketa *Lidl*. Muškarac je nešto pričao, ali Endži nije razumela njegove reči na kritskom akcentu.

„Št...“, promucala je pa pogledala koga da zove u pomoć. Videla je onda da se parkirala na autobuskoj stanici s plastičnim tronošcem vezanim za stub.

Starac grubog glasa mlatarao je rukom ka vetrobranu i razaznala je samo: „*Páme!*“, ali se setila da to znači *idemo*.

Deset minuta kasnije ostavila je stari par i njihove kese kod male kamene kuće. Ogromni ružičasti labud od cementa stajao je u bašti, a red cegera iz supermarketa, okačenih na žici za sušenje veša, lepršao je na povetarcu. Ponudili su je kafom. Objasnila im je na grčkom, zastajkujući, da ide u Amiras. Muškarac je zadržao vrata, a žena ušla u kuću. Vratila se sa salvetom punom vanilica i plastičnom flašom.

„Ona praviti!“, viknuo je starac na engleskom, pokazavši kolačiće, a onda na flašu punu bistre tečnosti. „Rakija, ja praviti! Vrlo dobra, vrlo jaka, kao ja.“ Smešeći se, potapšao se po stomaku.

Ne plači za mnom

Endži se pozdravila i nastavila put smejući se. Radovala se što već ima o čemu da priča Niku kad se vrati kući.

I njihova deca će, zamišljala je, odlagati odlazak na spavanje, kao i svi mališani. „Mama! Pričaj nam o onim starim Krićanima.“ Zamislila je kako je Nik gleda i osmehuje se dok vodi mališane u krevet. Sve je mogla da zamisli. Savršenu porodicu.

Endži je pomislila da je Popi sigurno bilo teško da se privikne na London kad je došla iz ovako prijateljske okoline. Opet se zapitala šta je nateralo njenu majku da ostavi kritsko sunce i radost mora. Uprkos tome što je Popi tvrdila da je bilo svađe u porodici, Endži je smatrala da je prošlo previše vremena. Treba podvući crtu i ponovo ujediniti porodicu.

Prolećno cveće raslo je svuda, iskakalo pored puta i pozdravljalo je dok je prolazila. Među redovima maslina i vinove loze žutela se grčka zemlja preko neravnog pejzaža. Priroda je svetlucala ispod jarkoplavog neba. U daljini su se vrhovi pokriveni snegom veličanstveno dizali i izazivali podnevno sunce. Ostrvo joj se sad činilo mnogo većim nego iz vazduha.

Endži je zastala na ivici planinskog puta i pogledala preko zaravni. Zaseoci puni belih kuća gomilali su se u zelenim dolinama u podnožju brda. Spazila je crkve s crvenim krovovima, kupolama i zvonnicima, koje su se dizale iz centra svakog sela. Izašla je iz kola i slikala sve telefonom, opijajući se divnim pejzažem.

U maslinjaku ispod puta ovce su prestale da pasu i – gledale su je znatiželjno, ne trepćući. Usta su im se pomerale kao da će progovoriti, a zvonca na širokim crvenim ogrlicama na tren su utihnula.

Topla sunčeva svetlost padala je na Endžino rame kao majčinska ruka. Zapitala se da li je Popi ikada stajala na tom istom mestu i divila se živopisnoj prirodi. Razmišljala je o četrdeset godina majčinog samoizgnanstva. Da li Endži može da zaceli stare rane ako im ne zna uzrok?

Kad se vratila u kola, posegla je za ključem da upali auto, a zatim zastala i položila glavu na volan – javile su se opet sumnje. Šta ju je nagnalo da se usprotivi Popinim željama? Endži se uplašila da će njen glupi samoživi plan samo pojačati bol.

Baba uopšte ne zna da je Endži došla na Krit. Može jednostavno da skrene ka turističkom delu ostrva, nekoliko dana uživa u suncu, moru i pesku i vrati se osvežena u London. Njena majka bi time bila zadovoljna – na površini. Razmišljala je o dubokim tajnama koje muče Popi. I na

tolikoj udaljenosti shvatila je koliko je snažna usamljenost žene koja joj je pružila sve.

Endži se setila kad je kao dete imala trn u prstu. Šta god bi dodirnula, prst bi je zaboleo, čak i ono što voli. Bolelo ju je i kad je njena majka uzela pincetu i počela da traži trn. Endži ju je preklinjala da je pusti.

Kad bi saznala razlog za Popinu hroničnu nesreću, uprkos nelagodnosti koja će nastati dok bude kopala trn, rana će posle moći da zaceli. Osetila je nalet odlučnosti. Upalila je auto i odvezla se spokojnim pejzažem.

Nakon pola sata vožnje zapuštenim putem usečenim u zagasitu crvenu i zelenu planinsku stenu, krajolik je postao oštrij i kamenitiji. Nekoliko koza s dugim povijenim rogovima skakutalo je preko puta. Deca su se izmotavala i vukla koze za duge brade. Bulke i grmlje pored puta pretvorili su se u žalfiju i roze sase. Uredne maslinjake, tako karakteristične za Sredozemlje, zamenili su borovi s ukrštenim korenjem i crnike koje su se nesigurno nadnosile nad njom. Osetila je nalet adrenalina dok je vozila putem koji se uvijao, skretao i postojano penjao.

Skrenula je za krivinu i iznenada, daleko ispod, videla je more. Ostala je bez daha od veličanstvenog pogleda. Poželela je da zastane, ali put je bio opasan, čak i jeziv, jer je na svakoj krivini stajao ukrašeni oltar. Pretpostavila je da je mnogo vozača ovde izgubilo život na tim ostrim skretanjima. Kad se put izravnao i počeo polako da ide nadole, Endži je videla znak kompanije *Šel*. Užasnuta, shativši da joj je benzin na izmaku, isključila je klimu da bi sačuvala gorivo. Dlanovi su joj bili mokri na volanu, a kosa joj se lepila za vrat kad je stigla na prašnjavu pumpu.

Bilo joj je drago što je izašla iz vrelog automobila. Endži je posegla za crevom i prijateljski klimnula glavom starcu koji je sedeo u hladu ispred garaže.

Mladić iz radionice je smesta dotrčao do nje. „Ne, ne, ne! Ja ću! Koliko?“, pitao je.

„Do vrha, molim.“

Stavio je crevo da puni, izvukao krpu iz kofe i oprao prašnjavi vetrobran.

„Super, hvala ti“, rekla je Endži diveći se sjajnom staklu. „Možete li mi reći koliko ima do Amirasa?“

„Desetak kilometara. To je odmah posle Vijanosa.“ Bacio je pogled na njenu torbu s aerodromskim nalepnicama na zadnjem sedištu. „Zašto Amiras? To nije turističko mesto.“

Ne plači za mnom

„Tražim svoju babu, živi tamo.“

„Kako se zove? Moj deda je iz Amirasa, verovatno je zna.“ Klimnuo je glavom ka starcu.

„Marija Kondulakis, ali ne znam tačnu adresu.“

Dok je on pričao s dedom, rezervoar se napunio: četrdeset devet evra. Endži je izvadila pedeseticu iz tašne i podigla glavu taman da vidi kako starac pljuje u prašinu. Hlad mu je sakrivao lice. Pre nego što je i krenula da mu priđe, vratio se u radnju.

„Zadržite kusur“, rekla je Endži. „Hvala za staklo. Da li vaš deda zna moju babu?“

„Ne.“ Mrzovoljan, mladić je izbegao njen pogled i otišao.

Endži je pogledala u retrovizor kad je krenula putem. Obojica su stajala i gledala za njom.

U glavnoj ulici u Vijanosu, poslednjem seocetu pre babinog sela, Endži se nekako uglavila na tesno parking-mesto iza crvenog kamioneta. Koza u prikolici izubijanog vozila zabuljila se u nju pa blejanjem izrazila sumnju u Endžinu veštinu parkiranja. Prešla je ulicu i sela za sto na trotoaru, zadovoljna pod hladovinom ogromnog drveta. Isprepletane grane nad njom bile su pune prvog prolećnog lišća. Električne žice i sijalice uflekane bubama preplitale su se s granama i njihale na blagom povetarcu.

Endži nije očekivala da će njen sledeći zadatak – pronalaženje smeštaja – predstavljati problem. Na internetu je videla mnogo slobodnih soba za izdavanje u Vijanosu. Ali morala je prvo da se opusti uz kafu.

Konobar joj je prišao prateći njen pogled. „Ovo drvo ima više od hiljadu godina.“

„Vau, toliko je staro!“ Endži je stavila dlan na deblo i osetila toplinu na neravnoj kori. Upijala je atmosferu trga. Možda se i Popi tu odmarala, dodirivala koru i smešila se granama.

Konobar je progovorio i prenuo je iz sanjarenja. „Želite li piće, gospođo?“

Previše umorna da bi govorila grčki, Endži je odgovorila na engleskom: „Kafu, molim.“

„Frape, nes, grčku?“

„Frape, hvala.“ Ledena kafa će je ohladiti i podići nivo kofeina u krvi, koji je bio opasno nizak.

„Odakle ste?“

Endži se potapšala po grudima. „Engleska. Iz Engleske.“

„A ja sam Manoli. Ja pričamo savršen engleski. Hoćeš nešto, kažeš meni, okej?“

Dok joj je pravio kafu, Endži je uživala u seoskom haosu. Zabavljala ju je činjenica da je tako uzana seoska ulica deo glavnog magistralnog puta. Vijanos, neugledan i zapušten, a opet živopisan, šarmirao ju je. Orlovi nokti puzali su po beloj zgradi i preplitali se s plavim žaluzinama. Miris cveća prožimao je rani večernji vazduh. Starice u crnini svaki čas su zaustavljale saobraćaj, s ponosnim izrazom na licu, hodajući polako i uspravno preko ulice. Tek povremeno bi se kolona automobila pomerila, nastavljajući magistralom punom rupa. Lokalni penzioneri pozdravljali su se dugo i jako. Svi su se smešili – i svi su nešto vikali.

Manoli, razvijen, pocrneo i zgodan, s očima koje su pozivale u krevet, doneo je Endži frape, a onda je, nepozvan, seo za njen sto. „Kako se zoveš? Odakle si iz Engleske? Jesi li udata? Imaš sestru? Zašto si ovde, odmor?“

Endži je odgovarala na pitanja, polaskana njegovom zainteresovanošću. „Ne, došla sam da pronađem babu i dedu.“

Nakratko je oklevala setivši se atmosfere u garaži. „Kondulakisovi, u Amirasu, to je blizu, zar ne?“

Manoli je brzo okrenuo glavu kao ošamaren. „Kondulakisovi? Ti si unuka Marije Kondulakis?“ Razrogačio je oči.

Endži je progutala knedlu. „Pravo da ti kažem, nisam sigurna gde živi, a ne znaju da sam ovde. Da li ih znaš? Mislim, možda nisam...“, zamuckivala je.

„Čekaj.“ Manoli se nadneo nad njom. Stavio je veliku šaku na njeno rame i, pribivši je uz stolicu, izvukao mobilni iz farmerki i otkucao broj. Nekoliko trenutaka kasnije vikao je iz sveg glasa u telefon, gestikulirajući slobodnom rukom.

Endži je pomišljala da pobegne, ali neko ju je već zagradio autom. Imala je muke sa Manolijevim kritskim dijalektom, ali je razumela: „Ama kažem ti, ovde je, ispred mene!“ Pokazao je rukom na Endži kao da osoba s kojom razgovara može da je vidi. „Siguran sam, *maláka* – unuka!“

Pošto nije bila sigurna šta da očekuje, Endži je obe noge spustila na zemlju i pomerila se na ivicu stolice. Nekoliko ljudi pojavilo se odjednom i skoro je opkolilo za stolom. Gledala ih je, a oni su bezizražajno zurili u nju.

Manoli se okrenuo ka Endži. „Kako se zove tvoja majka?“